

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a' megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik's pontosan és jutányosan közöltetik.

F. e. october 1jétől dec. végeig járó évnegyedes előfizetést postán 3 fr. 30 krral, helyben hordóértéktalanul 2 fr. 40 krral testvér lapjaira elfogad a' szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyarország. Megtisztelések; előléptetés; szőlőfűrt-kiállítás Budán; esdekles a' magyar nemzet figyelmé és részvéteért; korteskedés meg igazság; gyáralapító társaság; Arad, Soprony és Temes megyék tisztújításai; Csongrád, Győr, Turóc és Zemplény megyék közgyűlései; budapesti napló.

Spanyolország. (Udvari tisztelgések; nyomozások; angol vélemény a' zavargások okairól; az anyakró házi viszonyai; kivégeztetések.)

Franciaország. (Lajos Filöp aggodalmi a' spanyol nyugtalankodások miatt; Odilon Barret; Lamertine.)

Anglia. (Közoktatási ügy; irlandi lakomák; újabb zavarok; Mexicovai viszonyok.)

Egyébrek.
Ertesítő; gabonaár, dunavízjárás, pénzkelet.

Magyar- és Erdélyország.

Öcs. s. ap. kir. Főlsége, Bez er é dy Miklós veszprémi kanonoknak a' Rómában székeltő arkádiai tudós társaságtól; — Rosenbergenr. Károly trnak a' palermói k. hasonszemi akademiától; — és Schiller Móricznak a' bajor-fraudentor kerművelő-társulattól nyert oklevél elfogadhatóságát megengedni méltóztatott.

Tentzer Károly a' kir. magyar országos főpítészeti-igazgatósághoz második hivatalsegéddé lón kinevezve.

Szőlőfűrtkiállítás Budán a' m. G. Egyesület országos szőlőiskolájában f. hó 5én veszi kezdetét, és tart 20 g, hová mindenki (gyermekeket kivéve) szivesen meghívatik.

Esdekles, a' magyar nemzet figyelmé és részvéteért. Hó részvételt karolá föl nem régiben nemzetünk a' moldvai magyarok ügyét, 's megtevé mit tenni szabad nemzetéhez illék: de, fájdalom, a' viszonyok hatalma kevés reménynek enged jellenen helyet; a' messzibb jövő pedig bizonytalanabb, semhogy moldvai rokonaink sorsa enyhítését attól várni lehetne. A' mostoha körülményekbe belátva, még Moldvában létemkor szivesen hitam föl a' csangó szülőket, miszerint gyermekeiket művelődés- és tudományok szerzése végett honunkba küldözgetnék, majdan egykor a' vallás- és nemzeti-séggel karöltve járó műveltség áldott magvait kis hazajokban saját feleik között terjesztendőket. Sükerült hivatásom. És ime, a' terhes akadályokon áttörve, négy csangó ifju jelenék meg e' napokban házamnál, egyenesen Moldvából, sorsukat itta' lelkes magyar nemzet kezeibe letevék; tudomány és művelődés után esengők.

Vétkezém, ha nemzetem méltó figyelmé 's meleg részvéte iránt egy pillanatig is kételkedém, 's erős hiedelem nem táplálna, hogy azon nemzet jobbjai, mellynek közvagyonából évenként negyven szláv nyelvű bosznyák ifju neveltetik közöttünk, — az élclmükért szolgálni kész négy csangó magyar ifjút chezni, és az anyanemzetben helyzett szép reményüket meghiusulva látni nem engedik.

Tizenöt — tizenhat évesek az ifjak; egyike közülök már 3 év óta a' kezdi vásárhelyi tanodában folytatá tanulását, 's ámbár szolgálattal keresve kenyérét, mégis tanuló társai sorában legkitünőbb helyet érdemlő.

Magunkhoz méltó figyelmé vár reánk hazafiak! Vessük el a' jó magot, melly magyar népet boldogító terményt leszen dúsan hozandó. Egyedül ezen mód vezethet kívánt célhoz; mintán a' nemzeti akademia által folyó év elein a' csangókhöz küldött 750 darab naptári-ima- és egyéb erkölcsi tárgyú könyvek az olvas missionariusok közbevetésére a' moldvai kormányáltal mint gyanús művek elkoboztattak stb. — 's bárminő ártatlan működéseink, balra magyarázva, örökké megzsbasztathatnának. A' kegyes részvétre hajlandó érdemes honfiak bárminő segedelmezése bevételére, üdvös működésiről honunkszerte ismert tek. Antal Mihály nemz. casinói könyvtárnok urat kérem föl, ki már is sikeres lépéseket tón ez ifjak jövője fölött. Pesten, september 19dikén 1845. Jerney János. s. k.

Korteskedés meg igazság. A' magyar nemesség nem kis része azt hiszi, hogy ő tagja levén a' szent koronának, *) neki főlségi állása van 's hogy így ő a' törvénynek alája vetve nincsen, 's különbsé-

get a' koronás fejedelem 's maga közt egyebet nem lát, mint azt, hogy a' király egész országot birja, ő pedig annak csak egy részét (ollykor a' híres hét-szilvafát...) vagy-is, mint ő mondani szokta, hogy: egyik nagy király, a' másik pedig kis király! Egyiknek koronája van, a' másiknak nincsen; de hogy ebben se legyen hiány; derül idő, hol ő is felteszi (a' quasi-koronát) az orbán-süveget; 's tele torokkal ordítja: vivát! a' legfőbb gégevel ujongatva: „kivirított a' tulipán“, „tul a' Tiszán tul a' Dunán nincsen nyolcz krajczáros viczispán!“... stb. 's ő valóságban azt hiszi, hogy a' hasonlatosság közte 's a' fejedelem közt olyas valami, miről a' költő mondja: „Caesar! istennek birtoka osztva veled!“ (divisum imperium cum Jove Caesar habes..)

Az idegen, a' ki távolról talál (mert közelről nem volna mindenkor tanácsos) nézni, mikint ujtja tisztu karát a' magyar nemes ember? alig értene meg engem, midőn azt mondom, hogy ilyenkor Neptun karjában nyugszik számtalan kis király! még pedig megkoronázva! (t. i. Neptun a' pocsolja; korona az orbán-süveg...)

De menjünk csak főlebb egy kicsit! A' nemesi jog és adomány (donatio) örökös, firől fira átmenő, vagy is ősi, melly nem egyes személyt, hanem az egész családot, ennek fogytával pedig a' koronás fejedelem illeti. Minek szomorú eredvénye az, hogy a' magyar nemes ember, ha megszorul, hitelben pénzt nem kap.

Innen vette eredetét, amaz idomtalan (abnormis) adás-vevési faj, a' zálog! Miről meg kell jól jegyoznünk, hogy semmi sem ellenkezik ugy az emberi természettel, mint az ideigleni, az ingatag, az idegen-jogu birtok (minő például a' zálog) semmi sem egyezik vele inkább, mint az, ha ez ember valamiről azt mondhatja: ez magamé, nekem ez tulajdonom, sajátom... ez örököm!... Micsoda természetesebb már most mint az, hogy a' kik jószágot szereznek, minthogy jól tudják, hogy ez csak zálog, a' miből nem sokára kibukhatnak, minél olesőbban lehet és így, ugy szólva, potomságért veszik a' jószágot zálogba?... ugy, hogy nem ritkán az elzálogosított jószágnak 1/10 részéért, örök felvállalás után, alkalmasint adnának annyit, mint zálogos uton az egészért adtak!... (emlékezünk csak itt egy keveset, mennyi jószág 's ropant birtokok usztak el a' nevezett abnormis uton számtalan családtól! p.o. egész helységfele 50 paráért, sőt más egész helység egy pár eszmaért 's két lepényért... stb.)

Már most, ha tekintjük, mennyire tettek arról a' régi törvényhozók, hogy illyes jószágokhoz semmiféle maradékok ne juthasson valaha? (lásd: „a' magyar ügyvédi kar miért olyan a' millyen?“) 's ha tekintjük továbbá azt is, hogy az illy hiteltelen ember milly nyomorult állapotba lehet? (hozzá járulván kivált még az, hogy őt holmi törvényes előnye miatt, a' terehordó osztály nem szereti 's fölsegíteni, vagy sajnálni vagy megszámni nem igen hajlandó.)

Kérdem tehát, hogy az illy remény-vesztett, 's majd kétségbe-esésig nyomorult néposztály miképen választja meg tisztviselőit? Mik itta' nézpontok? ha nem szalonácska, szeszecske, vagy egy kevés pénz; bizony igen hasonló irlalmassági alamizsnához! (mert kemény talléros votum ritka üstökös csillag!)

Nyomorult választók! 's millyek nagyrészben a' hivatalnokok? Ez természetes! képzelje már most ki, hogyan áll az igazság! illy korteskedők ellenében?

Ha nemes-ember (vagy-is kortes) ellen van a' pör, hajh! bel bajos állapot ez azután! mert, ha semmije sincs, akkor is bajos a' sor nagyon; mert azt mondják: a' hol nincsen, ott ne keress; ha tehát illyen nemes társunk kölcsönzött valahol bizonyos valamicskét, ez már önként elveszett... az világos! De mikor olyan esikar ki valamit hitelben a' kinek lenne miből megtéríteni, de nem akarja 's pörre kerül a' dolog; akkor pedig az eljáró bíróság előtt ő ugy áll (minthogy kortes) mint „Hannibal ad portam“ már

ilyenkor képzelhetni, mint halad az igazság szolgáltatás? — A' mélyebben gondolkodónak ama gyászlehelő szavak jutnak eszébe: „ultima coelestium terras Astraea reliquit!...“

De vajjon csoda ez? mikor a' bíróság is az ugynevezett kényelmes 's többnyire nem sokat tanult osztály sarjadéka (hódoló tiszteletet a' gyér kivételeknek!) a' ki (gyakran) keletindiai kísérletnek 's utolsó menedéknek tekinti a' tisztu kört, mellybe lépni vágy's (a' sacra auri fames) ama forrón ohajtott 's némi ideglázzal várt hasznocska (utile), meg még egy rugócska, t. i. azon érzés, hogy uralkodni valami olly kimondhatatlan édes (mint Bentham Jeremiás tartja) e' két ösztön, ugymint a' hasznos és édes ama hatalmas két vonzerő, mellyekre alkalmazni szokták az illy kéjuracsok ama horácit: „omne tulit punctum qui miscuit utile dulci!...“

Mit is fejtsen tovább a' nyomor köreit? — Egy rendezett eszméjú kormányoknak, ha a' hármias halom hosszában végig tekint, 's a' boldogtalan jelent ha így halad, a' még balabb jövővel öszszeszeveti... lehetetlen ki nem fakadnia gyászérzetében e' szomorú szavakban: „bárhová néznél is, gyász és zokogás szava hangzik.“ „S egy csendes temetés képe mutatkozik ott...“ Zombory Leopold.

Gyáralapító részvénytársaság. Az iker-fővárosoktól távollakó részvényes urak tisztelettel értesítetnek: miként hírlapokban már közölt ügynöki utasításokban megszabott föltételek mellett a' részlethezvetések elfogadására következő urak vállalták el az ügynökséget: Aradon: Daurer J. B.; — Besztercebányán: Szumrák Pál; — Debreczenben: Király és Huttlész; — Deésen (Erdélyb.): Nagy Aloyz; — Eszéken: Lekics Illyés; — Gyöngyösön: Eberstaller Józsi; — Keszthelyen: Schleiffer M.; — Kézsmárkon: Meltz Sámuel; — Komáromban: Grötschel Sámuel gyógyszerész; — Losoncban: Stoszke Lajos; — Lőcsén: Dapsy Edvárd; — Nagy-Kanizsán: Spanier Ferdinánd; — Nagy-Váradon: Gross István; — Pécsen: Blauhorn J. M.; — Pozsonyban: Fischer János; — Rozsnyón: idős Schlosser Károly; — Sátorallya-Ujhelyen: Lavotta Vincez; — Selmeczen: Plank János; — Sopronyban: Plandorffer Ignác; — Szathmáron: Weisz János; — Szegeden: Zserawitz János; — Szegszárdon: Albanich J. G.; — Székes-Fejérvárott: Tschida és fia; — Szolnokon: Durst Leopold; — Temesvárott: Feldinger J. G. — és Zimonyban Zacho A. — Ugyanezen uraknál megtekinthetni az alapszabályokat magyar és német nyelven, hol egyszerű mind aláírások is elfogadhatnak. A' gyáralapító társaság igazgatósága.

Aradi tisztújítás. Folyó hó 25én három egymást követő napon alakult tisztikarát Arad megyének előlegesen közlöm. Alisp.: Török Gábor, Deseő Ádám; Főjegyző: Institoris János; Aljegyző: Kornély Ignác, Vörös Ignác; Főügyész: Kis Gergely; alügyész: Kacsuba Mihály; táblabírák: Lázár Lázár, Fábian Gábor, Gábor Sándor; főadószedő: Sanka Lajos; hadi főadószedő: Tessényi Antal; számvevő: Brünck Károly; Levéltárnok: Jakabos Benjamin; fő utibiztos: Friebeisz Károly; éléstári biztos: Kába Gy. és Rósa Pál; középponti főszolgabíró: Dániel István; esküdt: Lázár Kálmán; várnagy: Zipser Antal; fő orvos: Rósa József és Bittner Imre; mérnök: Glacz József; előfogati biztos: Kosztolányi Márton; selyem tenyésző: Kosztolányi Sándor. Aradi járás főszolgabíró: Edelsbacher Imre; szolgabírák: Szőke Károly, Péterfy Albert; esküttek: Vank János, Ormos Sándor, Langi Ferencz; adószedő: Lóczy Antal; sebész: Szathmáry István; csendbiztos: Szombathy Mihály. Borosjenői járás: fősz. bíró: Hendrey Ferencz; szolgabírák: Bittó Ferencz, Kornély Sándor; esküttek: Egyed Imre, Ornos Péter, Kóvér József; adószedő: Nasztradinyi Máté; sebész: Molnár János; csendbiztos: Pittner Péter. Világosi járás: főszolgabíró: Vörös Antal; szolgabíró: Dániel Lukács, Hofbauer Lajos; esküttek: Kovács Dénes, Csernovics János, Vank Simon; adószedő: Isáky György; csendbiztos: Stetina Florián; sebész: Sloszánik Gáb. Zarándi járás: főszolgabíró: Spech Imre; szolgabíró: Sanka Lajos, Institoris Ignác; esküttek: Szigethy József, Kádár Ferencz, Bábó Imre; adószedő: Salamon István; csendbiztos: Milatinovits Sebők.

*) I. rész 4. czikk 1. szakasza; hol így áll: „nobiles membra sacrae coronae esse censentur...“

Győrmege közgyűlése f. hó 1-én vette kezdetét 's Gán fejeztetett be. A RR. főispán ő nma elnökle alatt dícséretes erélyességgel tanácskoztak a köz és magányügyek felett. Mit főispánunk erélyessége miatt méltán vártunk, bekövetkezett a RR. figyelem örködik a tisztviselőség buzgósága, 's határozatainak pontos végrehajtása felett, 's míg a közügyek felett érdekes vitákban küzd vélemény vélemény ellen, addig a magányügyek is nem kevesebb buzgósággal tárgyalatnak. Minden visszaélés, hanyagság élesen megrovatva; ellenőrség kezd támadni a tisztviselőség 's az ügyvédi kar irányában, mellynek két példányával a RRnek e' gyűlésen is sok kellemelenségük volt. - Lehetlen hogy az előtt, ki tanácskozásiinkat ismeré, fel ne öllött légyen a külön színezetűek és véleményűeknek egymás irányában türelmessége, 's a tanácskozás higgadtabb modora. - Jelen gyűlésünk tárgyai közül csak a nevezeteseket szemelendjük ki.

A' gyűlés elején első alispán Balog Kornel ur jelentésképen előterjesztvén, hogy megyénk utai az ideir rendkívüli áradások által még főbb vonalaiban is, a közlekedés mondhatlanlagatlásával, megrongáltaták 's hogy az e' részbeni gyökeres de tisztéti intézkedés mulhatlanul szükséges legyen. Ez előterjesztést egy főtiszt. ur részéről egy indítvány követte, mellyben előadatra a népnek nyomorúsága, a RRek vagy is a nemesség segélyre, ez utak helyreállításánál a terheit már is alig bíró néppeli kézfogásra szólítottatott fel. És a' szónokok seregenként állottak fel, részint az indítvány pártolására, részint nem értett sentenciák elmondására szólalók fel. Egy mgos gróf, kit az ellenzék és szabadelvűek sorában tisztelnünk, nyereségül tekintjük, utrendszeréről és garantiáról, tabelaris kivételéről és országos adóról beszélve, az orsz. adóztatás reményében minden részletes experimentot kerülni kívánva, az indítványt nem pártolta; de a RR. többsége a nélkül, hogy az indítványt elfogadnák vagy elvetnék, az alispáni előterjesztést hivatalos jelentésnek tekintve, mintán a' tárgy fontosságát átláták: a' teendők elsőjének tarták egy választvány kiküldetését, melly tekintettel levén minden e' cél elérésére szolgálható eszközre, az utak helyreállítása és jó karban tartása érdekében egy czélszerű tervezetet dolgozzon ki. -

Élénk vitára adott alkalmat a' nmu ndv. cancellaria azon rendezvénye, mellyben a' megye f. é. július 9-éről kelt felírásában foglalt azon törvényes kérésének, hogy Eszék város tanácsa a' törvény rendelkezésére utasítsák, mint az 1840: Gik 1. §. rendelkezéssel összeütközésnek hely nem adatik. Győr megye e' tárgyban két ízben határozott és most is, a' megye szelleme és határozata ellen küszködők ellenében több ízben kifejtett nézete mellett megmarad, 's e' k. rendelkezést mint a' törvényvel meg nem egyezőt, sérelemkép feljegyeztvén, az ezentul érkezendő és latin felírással ellátott levelek iránt az e' tárgyban hozott, 's fájdalom, a' férfi és minden testület egyik legszébb tulajdonáról a' szilárdságról megfélejtkezők által most másodszer megdönteni kívánt határozatához t. i. hogy illy levelek felbontatlanul visszautasítandók, tovább is ragaszkodók.

Nem lehet elégsajnosan nem vennünk a' nm. helyt. tanács azon leiratát, mellyben értesítettek a' RR. miként a' győri tanuló ifjuság azon kérelme, miszerint nekik egy képző kör alakítása megengedtesék, azon oknál fogva, mert a' tanuló ifjuság között minden társulat legszigorubbant eltiltatik, nem teljesíthető. Miután e' leirat elfogadása mellett a' főtiszt. urak mindnyájan felszólaltak, sokan felhiva érzék magokat, hűn ecsetelni azon tanrendszert, melly mellett most hazánkban képeztek az ifju, minél fogva a' t. KK. és RR. azon erős hittal pártolák a' tanuló ifjuság által felállítatni ohajtott képző kört miként az nyelvünk tökéleteseb és szabályszerűbb megismerésére, 's a' szellemi kiképzésre szolgáland fő tényezőül. Miért is ép most, midőn a' nemzet azon boldogító hitben akar üdvözölni, hogy ő felsége apost. kir. ígreténél fogva a' tudományok magyar nyelvni tanítása iránt gondoskodott, e' képző társulatot, mint merő szellemi irányút pártfogása alá vevén, mintán illy társulatok a' protestáns tanodákban is léteznek, ő felségét felírásukban alázat. megkérlik, hogy a' győri tanodában illy törvénybe nem ütköző képző társulatnak illő felügyelés mellett alakulását akadályozni ne méltóztassék. A' RR. remélik: hogy e' kérésük sikert nyerend, mert hiszik, miként ő felségének jó atyáknak is érdekében áll: miként gyerme-

kei, a' status polgárai mentől értelmesebbek legyenek. -

Zalamegyének a' részek visszakapcsolása vagy is az 1836: 21. t. cz. teljesítése érdekében ő felségéhez felterjesztett 's velünk közölt feliratát a' RR. teljes készséggel 's egyhangulag pártolák.

Saját házi ügyeink közül kiemelendő e' megye és Soprony m. közt fenforgó sérelmünk. Soprony m. a' bősárányai és a családok lakosok által a' kapi eszternek (gátnak) lett átvágása megvizsgálására, kiküldött választvány jelentését küldvén át: a' RR. e' megyén ejtett sebek sajtó fájdalomában ő fge kir. színe elé járulnak, alázattal előterjesztvén: hogy ezen már felszabadóta Győrmege birtokában levő eszternek Soprony megye által fegyveres erővel szétzórattak 's miután e' vandallt, a' köz és vagyonbátorság illy megtámadása (főkép egy törvényhatóság által) a' törvény szigorát igényli, a' RR. e' panasz megvizsgálása és elintézése végett kir. biztosságért esedeznek. -

Első alispán ur által indítvány tétetett az iránt, hogy a' rend fenntartása és közigazság gyorsabb kiszolgáltatása érdekében kívánatos volna, hogy az évenként tartatni szokott számonkérő gyűlésen kívül is, minden rendes közgyűlésen az intézvények, leiratok és levelezések feletti tanácskozás befejeztével, az illy számonkérés ismételtessék, hogy a' tisztviselők és választványok eljárása iránt kellő ellenőrség létezzék. A' RR. ez indítványt mára a' legközelebb tartandó közgyűlésen életbeléptetni határozzák.

Ő nma szeretett főispánunk a' körülmények által szükségesített középponti főbírónak a' RR. által közgyűlésileg ajánlottak közül e' hivatalnál rendszeresítéséig Mészáros Sándort, 's tiszt. belifőügyész Szücs Adolft nevezé ki. - Közgyűlésünk nov. 4-én leend. B - chi.

Temesvár sept. 25-én. Két évi folytonos mozgalmak és előkészületek után - tisztújításunk f. hó 22-én főispáni helytartónk báró Ambrózy Lajos ő mlt. elnökle alatt következő eredvényel tartatott meg; alispánok lettek: 1. Szabó Antal, 2. b. Ambrózy György; fizetéses táblabírák: Csiky Emanuel, Körtvélyessy János; főadószedők: 1. Bogma István, 2. Sztojanovics János; főjegyző: Lukács Ignác; tisztb. főjegyző: Varga Antal; aljegyzők: Szánthó János, Dessewffy Béla; főügyész: Arizy Károly; alügyész: Jeszenszky Ferenc; levéltárnok: Bogma Gyula; hadnagy: Jancsó Pál; várnagy: Szilágyi Ignác; közfogatibiztos: Károssy Imre; főorvosok: Gnaedinger Ferenc, Kövér Márton; mérnökök: Böjtös Imre, Győry Lajos. Főszbirák a' temesi járásban: Kulzezer Ignác; maros mellékiben: Capdebo János; lippaiban: Bogma Mihály; versecziben: Osztoics György; csákováriban: Hollóssy Mihály; - alszolgabírák temesi járásban: Beshán Achill; maros mellékiben: Varga Ferenc, Kövér Vincze; lippaiban: Tormássy Mihály ifjabb, Podhorányi József egyben czimzetes főbíró; versecziben: Tormássy Kálmán, Csiky Lajos; csákováriban: Ormos Zsigmond, Kardos Imre; - aladószedők: Jablonczay Ádám, Mayerffy Károly, Tersztyánszky Andor, Nikolics Sándor; - magtári biztosok: Ballya Imre, Rác Béla, Vidma Antal, Dhloluczky István; - esküttek: Csiky Emanuel, Thólt Máté, Ónosy Mátyás, Takács Emanuel, Verzár Márton, Andreovics György, Hajóssy Lajos, Vizkeleti József, Ondrejovics József, Horváth János, Kayser István, Ágatha Pál, Kövér Ignác, Ruttkay Samu; - esendbiztosok: Korényi Zsigmond és Bereczik János. - A' választásnál két párt harcolt egymás ellenében, mellyeket nem annyira politikai elv - mint maga a' tisztujtásra vonatkozó czélzatuk különsege jellemzett, - míg t. i. egyik párt irtó háborut akar, a' másik hivatali képességet, 's érdem méltánylást tűzött maga elibe. És im hogy az irtó czélzat lön diadalmas, mutatja azon husz új név, melly a' temesi tisztikarban most tünt fel legelőször. Várkonyi Ádám köz tisztelben állott 1. s alispán, ki 30 éves hivatalkodásában öröklő érdem koszorút fűzött hálántékira, 's másokban is az érdemet szerette, eme dícső elvének lön áldozatja - hosszas és elismért jelességgel viselt hivatali pályáját - a' választás előtti lemondással fejeztvén be. Ugyane' színezet számos künő egyedei a' hivatalokra kijelölésről, már eleve leköszöntek. Egyébiránt a' választás meglehetősen renddel ment végbe, 's hála megyénk nemtőjének, bár a' kedélyek ingerültek voltak, katonai segítségre nem szorultunk, egyetlen egy hivatalra történt szavazás. Jelen pedig az 1. s főadószedői, vagy is házi pénztárnoki állomásra, 's az előbbi főadószedő roppant szá-

vazati többséggel választatott meg. - A' győzedelmes párt - conservatív nevezet alatt alakult ugyan össze, - de lényegileg családi 's felekezeti szövetezések voltak összetartó láncolatai. 'S bár azt hinnők, hogy az ellenzék Temesben porig alázva 's eltiporva van, szabad reménylenünk, hogy most midőn választási vizályok miatt conservatív véleményűek is az ellenzék sorába mintegy erővel be taszítottak, ennek ereje csak nevededett; 's ama silány politika, mintha az ellenzék egyedül egyedei hivatalkodásától kölcsönözvén erejét - tisztujtások a' megyék politikai színezetének elhatározó harczi lennének, - nálunk is, mint egyebütt - diadalmasan fog megczáfoltatni. 17.

Csongrádmegyei közgyűlés folytatása.

Bemutatott főispánhelyettes urtól egy k. cancellariai intézvény, melly a' megye július 13-án tartott gyűléséből felíratra a' főisp. helyettesek ügyében válaszul érkezett, mellyben ő felsége a' megye aggodalmát pusztá híreken 's különben is a' nemzeti jellemmel öszsze nem féro gyanúsítgatásokon alapultnak állítván, a' megye kormányzója iránt tartozó tiszteletet 's engedelmességet követel, 's a' július 13-ai végzést fölterjesztetni kívánja. Felszólalt először is az intézvény mellett B. A. ur, kiemelve azon oldalát az intézvénynek, hol aggodalmunk pusztá híreken alapultnak állítatik, „állítják egymond“ hallatszák hogy sok főispán letétek új főispánhelyettesek neveztetnek; mondják? hogy ezek a' kormánytól fizetettnek; tehát írjunk fel, hozunk határozatot 'sat. Megemlíti ő felségének a' főispánok 's helyettesek kinevezésére korlátlan jogát, melly kérdésbe sem vehető, továbbá törvénytelen tény már magában hordja megsemmisítését; azután előhozta, miként a' k. intézvényben jul. 13-ai határozatunk jegyzőkönyvi kivonata fölterjesztetni kívánatik, ezen törvényes parancsnak engedni akar 's ezt a' Rnek is ajánlja, küldjük fel jegyzőkönyvünket azon megjegyzéssel, hogy aggodalmunk nem teljesülvén, attól most már elállunk, ő itt következtetésbe nem akarja hozni a' KK. és RRet; noha meg van győződve, hogy egyik gyűlést a' másiknak, a' kisebbségi határozatot a' többség akarátának megsemmisíteni lehet; egy illy kisebbség volt a' jul. 13-ai 's többség a' mai közgyűlés; emlékezik, midőn Földváry Gábor főispánhelyettesnek ide kineveztetett, a' Rdek ezen kinevezésben szinte törvénytelenéget látván ő felségének felirtak: hogy ott, hol főispán nincs, helyetteset kinevezni nem lehet; azonban a' személyt megkülönböztetik a' tárgytól, 's kijelenték hogy a' személyvel annyira meg vannak elégedve, miszerint e' részben magukat szerencsésekknek ismerik 's halálokat ki is fejezik, mivel azonban a' helyettesben törvénytelenéget láttak, ezen törvénytelenégen ugy vélték segíthetni, ha ő felsége a' főispánhelytestet val. főispánna kinevezni méltóztatnék 's ez értelemben felis irtak. E' mostani eseménynek igen nagy rokonsága van az akkorival 'sat. A' személyre a' t. Rnek kifogásuk nem levén, sőt köztünk növekedvén fel, gondolkozásomlját ismerjük 's mindnyájunk szeretetét bírja. A' hivatalra néve a' RRk aggodalmát akként véli elháritathónak, ha a' multhoz képest, elvünkhez következetesen, a' mostani szerette tisztelt helyettesnek val. főispánna tételére ő felségét szinte alázatos felírásban megkérjük 'sat. Ez indítvány ellen felszólalt K. G. támogatván a' jul. 13-ai gyűlés alapos aggodalmát, nem pusztá hírek, nem gyann, hanem események tények ébresztették föl a' KK és Rk aggodalmát, 's azóta mennyit tett a' kormány ezen aggodalom megszüntetésére, nem mozdítottak é most el hivatalaiktól a' főispánok 's helyökbé helyettesek tétetnek, azon aggodalmáról a' Rknek, hogy a' főispánhelyettesek egyenesen a' kormánytól huzzák fizetéseiket, az intézvény hallgat. Nem olly csekélység ez t. Rk. Ha a' főispáni hivatal történeteire átmegyünk, látni fogjuk, miként ezt a' kormány nevezte ugyan ki, de olly egyedekből, kiket a' megye ajánlott. Ezen jog mint sok egyéb öszszeolvadván, a' megyék ajánlásai tekintetbe nem vétettek, de ezen hivatal rendelkezése a' kormány és Rendek közt közbenjárónak lenni, már most hogyan várhatják a' t. Rk ezt ollyantól, kit egyedül a' kormány fizet, aggodalmunk ezen részére a' kormány mit sem felelt (egy tisztelendő ur „felelni nem tartozik“) - Ne legyünk következtelenek! A' t. Rlek már egy főispánt kértek, ez Földváry, még ezen kérelmünkre választ nem kaptunk, varjuk be a' választ az egyikre, mielőtt másikat ajánlanánk, mert kettőt egyszerre kérnünk nem lehet, alázatos véleményem oda

terjed, hogy van, terjesztet semmit. papíron le lami parancs mérnek el, a' kormányt törvénytelen ben gyakorol szerral a' le vonni, mási ja, sem idej megyékben feltehetto zést alkotot t. lta, hogy a teit mindad vizsgáltatn Rknek telje királyi teh volna. a' fői alkotványu sebbet nem nicipiumoko mindkét rés telenségne isp. helyette értelmezze K. G. részé értelmezi, h letes ember is érkezik, nem követ s sérelmek m talom által királytól el sérelmek, gadtatnak, minden ors bűczy Corp Egy lenzék azon be nem biza fizeti, mos kapja a' k adózó népt Egy tiszt. u ha a' megye Hall van becsü A' vitakor tak, mire S nem jó, ne kára feliz, mat, hogy délyek; m Maj igen fonto lyek jogo végzése jelen nem tek és mo dalommal gyűlésen egész él nyomja, a lelkéből a addig, me végzést indítvány hoszszúr godtan ha ismét val ra, szava ben a' co egész ere gész teki Okok álta ni nem a sor, mell zett. - eldönten többség valóság helyette maga se zódott. Má közt fog

terjed, hogy tegyünk annyit, mennyit az intézvény kíván, terjesztjük fel jul. 13-ai végzésünket 's egyebet semmit. Alkotványos helyzetünkben, nem csupa papirosn levő garancia azon hatalom, ha felülről valami parancsoltatik, mit a t. Rk törvénytelennek ismernek el, szabadságukban áll, törvényteleniségről a kormányt figyelmeztetni; a jul. 13-ai végzés látván a törvényteleniségeket, melyek hazánk többi megyéiben gyakoroltatnak: egyik főispán csak egy könnyű szerrel a levelezéseket 's postát akarta magához vonni, másik mást, mit épen mind elősorolni sem czélja, sem ideje, e' bajon segíteni akarván, miután más megyékben már elkövetett, nagyobb hihetőséggel feltehető hogy nálunk is bekövetkezendik, olly végzést alkotott melly az alsóbb tisztviselőknak megtiltá, hogy a főispánhelyettes törvénytelen rendeleteit mindaddig, míg azok a közgyűlésen meg nem vizsgáltnak, végre ne hajtsák. — Ezt határozni a Rknek teljes joguk volt, mert ha joga van azt tenni a királyi tehát a legfelsőbb rendeletekkel, miért ne volna a főispánhelyettesiekkel — ezen garantiáját alkotványunknak — addig, míg helyébe mást, erősebbet nem kapunk, kidobnunk nem lehet, mert a municipiumokon kívül semmi egybünk nincs. Ezután mindkét részről sok mondatot el; az egyik rész képtelenségnek állítá, miként lehessen az, hogy a főisp. helyettes rendeleteit egy szolgabíró vagy eskütt értelmezze, hová vezetne ez? Erre válaszul adatott K. G. részéről, hogy nem az eskütt hanem a gyűlés értelmezi, hogy elvonva mindentől, már mint becsületes embernek sem szabad végrehajtania bárhonnán is érkezik, mit törvénytelennek isméri. A kormány nem követ el törvényteleniségeket. K. G.: Az országos sérelmek mik egyeb, mint jogainknak a felsőbb hatalom által tett sértései mellyet mi, hogy a királytól elválassunk, kormánynak nevezünk, ezen sérelmek, mellyek magától a felső táblától is elfogadtatnak, és sérelemnek elismerve felterjesztetnek, minden országgyűlésen annyira terjednek, mint Verbúczy Corpus Jurisának egyik köteté.

Egy tisztelendő ur csak gyanunak látta az ellenzék azon állítását, hogy a kormánytól fizetettnek ez be nem bizonyítható. D. L. tb. tagadja hogy a kormány fizeti, most is csak azok fizetik, kik eddig, honnan kapja a kormány jövedelmét, mellyből fizet, mint az adózó néptől, tehát az adózó népfizeti. Nagyon igaz! Egy tiszt. ur legjobban kiegyenlíthetőnek látja a bajt, ha a megye is fizetendi. (Nevetés) —

Hallottuk azon szép elvet is, micsoda befolyása van becsületes ember lelkére, hogy kitől fiztetetik? A vitakozások mindkét részről igen hevesen folytak, mire S. A. az ellenzék részéről megjegyze, hogy nem jó, nem tanácsos az ingerültség legmagasb fokára felizgatni a kedélyeket, kerülni kell az alkalmat, hogy a legfelsőbb pontra izgattassanak a kedélyek; mert ez elkeseredésre vezet.

Majd minden egyházi férfi szólni kívánván ez igen fontos tárgyhöz, a gyűlés sokáig tartott, némelyek jogosítottaknak vélték magukat a mult gyűlés végzése megsemmisítésére, mivel midőn hozott, jelen nem voltak; mások hallgatva meg nem egyeztek és most ellene szavaztak. B. M. es. plébános fájdalommal jelenté, miképen ő ugyan jelen volt azon gyűlésen, midőn e' veszedelmes végzés hozott, de egész életében legnagyobb teher lesz melly lelkét nyomja, az hogy akkor nem szólt ellene, mit egész lelkéből azóta régen megbánt, nincs is nyugodalma addig, még igazi megszánása és javulása jeléül a végzést eltörölni nem kívánja, és B. A. indítványát egész kiterjedésében pártolja. — A' hosszsúra nyult vitakozásokat a köznemesség nyugodtan hallgatni megúván, egy érdekes jelenetnek ismét valank tannji, áll! nem áll, voksra, voksra, voksra, szavazatra, hangzott a legtlarkább érthetlenségben a' conservatívek ajkairól, hogy a' szónokoknak egész erélye, sőt magának főispánhelyettes urnak egész tekintélye szükséges volt a' zaj lecsillapítására. Okok által hiába lévén minden harez, a' meggyőződni nem akaró tömeg ellenében, szavazásra került a' sor, mellyet főisp. helyettes ur maga szedett és jegyzett. — K. G. és B. A. urak indítványa állítottatott fel eldöntendő kérdésül, mint előre is látható volt, a' többség B. A. indítványát, melly főisp. helyettes urat valóságos főispánná tétetni kéri (mit azonban főisp. helyettes ur saját nyilatkozata szerint, megköszönni maga sem tud.) fogadtatott el. A' gyűlés 4^{1/2}kor végződött.

Másnap főisp. helyettes ur ismét zajos éljenek közt fogadtatván, a' gyűlés a' nemes árvák számadá-

sával kezdetett, mire K. G. azon indítványt tette, hogy a' nem nemes árvák számadásai szintugy mint a' nemeseké a' megye közgyűlése által vizsgáltassanak meg, szinte táblás kimutatását kívánta a' katonák pénzének hol és mibenlétéről, mit másodalispán ur nagy munkának és egyhamar nem teljesíthetőnek állított, mind a' mellett az indítvány, melly szerint mind a' nem nemes árvák, mind a' katonák pénzének táblás kimutatása kívántatik; elfogadtatott. És most egyszerre megváltozott a' gyűlés! A' közügyek elintézésére összegyűlt csapatok grand juryvé változtak, mellyet mintaképül a' művelt világ minden nemzeteinek be lehetne mutatni, millyen sem itt, sem máshol aligha létezett. Főispánhelyettes ur ugyan e' megye végzésénél fogva az érdekes tárgyak közül választhatván, egy folyamodást mutatott be a' megyének, melly neki általadatott. E' folyamodás szerint egy vásárhelyi nemes ember Monus József, B. J. esküttől gyanuból befogatván, szabad láboni védelmezhető joga megsértetvén, kéri a' KK. és Rket, hogy őt előbbi szabadságába visszahelyezni szíveskedjenek. A' mint a' folyamodás felolvastatott, felkelt B. S. főbíró ur, előterjesztvén, miként a' befogatás általa történt, azért is a' vádat magára fogadja, előadván körülményesen okát, miként t. i. egymakói kereskedőtől harmincz ezer forint elraboltatván, egy ezüst gyertyatartó, és szinte ezüst nehéz kanál találatot ezen ember tanyáján elrejtve, bebukolva ládájában, melly a' kereskedőnek ismértetvén, ez azonnal elhivatott, és tulajdonát meg is ismerte, melly nekiki is adatott, azonfelül ezen befogott, egyike azoknak, kik ugyan soha sem büntetettek, de kiket a' közvélemény igen megrótt: 's felhija egész Vásárhely népségét, 's meg van győződve hogy annak jobb része, ezen befogatáson örül. 'S felkelt Iször is K. K. uradalmi ügyész nagy elkeseredéssel előadván, miként a' 1: 9usa a' nemes embernek szabadságtól megfosztását egyenesen tiltja, előadván a' kivételeket is, mellyekben az lehetséges, de mellyek egyike sem alkalmazható ez esetre, azért is e' nemes embernek kibocsátását kívánja. K. ügyész beszédét folytatá B. A.: Nem Monus József, nem személy hanem jog van itt kérdésben, mi ma Monuson, az holnap rajtam is megtörténhetik, itt törvényt sértett, azután bővebben taglálá a' partis 1ae: 9. cz. minden pontjait illeszteni akarván a' mostani esetre, mellynek egyikével sem egyezhetett meg. Egy szomorú emlékeztető eseményt hozott fel, honnan következés gyanánt kiemelé: ha ettől, ki gyilkosság miatt adatott fel, a' szabad láboni védelem nem tagadtatott meg, miért tagadtatik meg egy másiktól? Azért talán mert ez szegényebb amannál? Én nem ismerem Monust, annál kevésbbé tudom, melly párthoz tartozik, de itt törvényt sértés forog kérdésben, ezt orvosoltni, és Monust azonnal kibocsátatni kívánom. K. G. kelt fel erre, igen sajnálva hogy ezen kérdés ide hozott, melly egyedül a' törvénytiszteke tárgya, ő nem akarja vizsgálni: mennyire büns Monus, mennyire nem, csak kéri a' Rket, fontolják meg, mi következik abból, ha ezen kérdések megyei vitások tárgyai leendnek, ha a' bíráskodás értelmetlen tömeg 's nem felesküdt bírákra bízatik, micsoda garantiát nyújt az itélet igazságosléte felől egy vagy más ember. Ekként tehát ha én bármi vétekről igazságosan befogatom, és számos atyámfiai vagy ismerősem, vagy egyébként szerzett jó barátim vannak, ezek a' kérdést a' közgyűlésben felhozván, igazságos vagy nem, a' bíró itéletét megsemmisítik, és szabadságba helyeznek, egyetlen felesküdt bíró szava több itt egy egész tömegnél. Bizzák a' t. Rendek törvénytiszteke, nem bánom, üljön össze mindjárt, itéljen a' tárgy felett, de olly gyakorlatba, minő még megyénkben nem volt, ne jöjünk; tegnap hallottam a' legszébszónoklatokat a' bátorságról, bocsássák ki a' t. Rdek, de azután nekem ne jöjön senki azzal, hogy a' közbátorság veszélyeztetve van, a' nemesség ekként egy privilegium lesz a' rablásra 'sat. B. A. igen csodálkozik a' felett hogy az előtte szóló tb. azt állítja, miként e' teremben törvénytiszteke tárgy meg nem fordult. Emlékeznék é a' RR. azon sok igen szép szónoklatra, mellyek épen a' tb. urtól mondatnak el akkor, midőn egy L. egy K. befogatott 'sat. Következettlenségül akar vádolni t. ur! és épen ellenkezőt tesz. Törvényink szerint minden bűnnek, melly büntetetik, megvan, meg kell lenni a' czimének, már most kérdem a' t. RReket: mi volt a' czim mellyért az említettek elfogattak; 's kérem mit tettek a' t. RR! Neki rohantak é a' fogháznak, 's kiszabadították é, vagy alázatosan folyamodva megkérték ő felsé-

gét, hogy az okot, miért fogattak be, megírni méltóztassék. K. G. azon állításra, mintha ő 's vele az ellenzék nemesek jogait elvenni akarná, válaszulá miként hallja hogy az ellenfél ezen fegyverrel szokott élni alattomban ellenük, őket valami rém vagy szörnynek állítva, kik más emberek jogait eltapadni akarják, kik a' nemességet adó alá vetni, megsemmisíteni kívánják? vajjon nemes fegyver é ez? nemes módja é ez a' corteskedésnek? Nem akar ő senki jogából egy hajszálnyit elvenni, hanem azon 8 millió nem nemes szinte felemelni, jogokban részesíteni, mellyek által a' nemzet erősebbé tétetik, mint most, midőn a' közügyek néhány százezer, municipiummal bírók között felosztatván, a' többiek, kik a' valódi nemzetet alkotják, kik a' terheket viselik, kizáratnak. Azon kérdésre, melly az alatt körülte hozzája intéztetett hogy a' nemesség mi? hát ki a' nemzet? válaszulá, miként nemzet előtte az ki fizet, a' többi here! Bizonyos urakat és corteseket ezen czim igen közelről érdekelvén rögtön nagy zaj támadt, mi közben K. arczának azon büszke kifejezést vonva homlokára, mellyen érdemei irva állanak, emelkedett hangon szilárdul ismétlé előbbi meggyőződését, hozzáadva, miként ki nem fizet, ingyenélő here! Az urak e' második udvariash demonstratiótól, vagy talán az arctól, melly kíséré, visszarezzenve elhallgattak, mi közben a' jelesszónok méltányosságteli szónoklatát tovább folytatá, először is kérdve, mi a' hazánkat fentartó 8 millió nem nemes? A' hely hol ülünk, az asztal, a' pad, a' posztó az ő pénzökön vétetett, a' lovak, mellyek a' t. Rket ide hozák, az adózóké, az utak, mellyeken jöttek az adózók munkája 'sat. Azután visszatérve a' fenforgó tárgyra emlité azon zavart, melly a' juridicumoknak a' politicumokkali összekeveréséből ered, emlité a' collegialis rendszer hibáit, minek ezt még egy ujjal, mi még eddig nem volt, bővíteni, kitért ismét azon veszélyre, melly onnan háramlik, ha semmiről nem felelős cortesek itélendének törvénytiszteke tárgyakban; 's tegnap hallotta a' legszébszónoklatokat a' közbátorság mellett, ma már azok nem állnak, micsoda közbátorságot remélnék a' t. Rk, ha létezik egy osztály, melly ellen a' tisztviselőnek fellépni nem lehet? Bocsássák szabadon a' t. urak, én nem bánom! De lássák a' következtést. Én részemről a' főbíró ur tettét nem megrovásra, de helyeslésre méltatom. E' beszédet a' köznemesség uradalmi tisztviselő 's papok hangos kitörése követé, Helyes! és nem helyes a' legnagyobb lármával kiáltva, a' mint t. i. sokan az elfogatás helyesléséről meggyőződve voltak, mások pedig elámitatva a' nemesi jusok sérelmét, a' nemesség eltapodtatását jóslák 'sat. hová az adó természetesen mint főszerepvívó igen ügyesen becsusztatott, azon hír levén megpendítve, melly a' szegény de kevély köznemes lelkében a' legelső érintésre felel, csak a' tettet, nem a' körülményeket, csak az elfogatást, nem igazságosléte, az olly féltékenyül őrzött és másoktól fenhangon hirdetett 1ae 9us megsértetését látták. E' körülmények közt igen könnyen megfogható, hogy elálltak azon egyedtől, kitől csak jogaik kisebbitését vártá rövidlátó szemök, azon párthoz szegődve, melly üres nagy szavakkal mutatta fel a' Corpus Juris sok százados szavait, őket egy pillanatra felemelte többi embertársaik fölé, egy tükörben mutatva fel méltóságukat, jogaikat, melly a' szegény tanulatlan köznemesnek egy pillanatra hizelgett, de mellynek hátulján megláthatni a' lappangó veszélyt. Nem volt elegendő belátásuk, nem a' belátásra fogékony keblük. T. tb. által előhozott, miként a' 1ae nonus kivételt tesz olly egyedekre, kik gonosz emberekkeli társaság miatt megrovattak; már pedig Monus József közhír szerint ezekkel társalkodik, sőt ns. Csanád megyében egy bitóra itéltetett egyed, azon rablást, melly miatt a' törvény elítélte, Monus lován követte el. B. A. ezt hírek állítá, mi bebizonyítva nincs, hír, melly más ember becsületét alaptalanul sérti, rágalom, mellyet én a' rágalmazóra visszautasítok; T. tb. az utolsó szavak által magát illetve vélvén, felkelt hangosan elégtételt actiót kérve becsülete sértőjére, ki őt azon emberhez hasonlítja, ki rablás miatt gyanuban van, kinek bitóra jutott, és azt érdemlő gazemberek társai, szavai azonban a' hatalmas párt ellenében elhangoztak. Azután Sz. L. uradalmi ügyész emelte fel a' Corpus Juris 1ae 9usa 's nemes társai jogai védelmére szavát, keményen kelve ki a' tisztviselő ellen, ki okoskodással élt törvények ellenében, ki törvényt, jogokat sértett, ect. Szólt ugyancz értelemben D. L. tb.; mig a' másik részről az igazság, jogosság elvei a' közbátorság veszélyeztetése mellett még a' megye gyakorlata is

harczolt, sőt T. B. szolgabíró ur előhozta, hogy ugyan-ezen B. A. ur által szolgabíró korában hasonló körülmények között egy nemes ember befogatott, mely eseményre azonban hely tartói titoknok urnak más körülményeknél éles emlékező tehetsége megakadt. B. S. ur válaszul D. Lnak felel, hogy nem csuda ha tb. ur így nyilatkozik, ezelőtt pénztárnok levén a' megyénél, mióta tb. a' törvényszékeknel meg nem jelenik 's részt nem vesz, mi illy körülmények közt e' megyére szerencse! És felzudult most az actiót lármázó conservatívek iszonyú raja! Látni az uradalmi tisztség actiót lármázó seregét! látni a' zajongásban kifáradt cortesek sokaságát! ritka tünemény volt! Nem ifjuság, nem jogosítatlanok, nem tömeg; értelmesek, a' papság és uradalmi tisztviselők mint derék conservatívek álltak itt a' sorompón, szép jelét adva értelmek komolyságuk 's türelmességöknek; főispánhelyettes ur, miután is a' csekély számú szabadelvűek követelék a' tőle megtagadott 's egy más pártbeli irányában annyira kívánt elégtételt, azon kifejezéssel hogy a' tanácskozások nagyobb ingerültséggel folytattatnak, mindkét részt magyarázatra szólítá fel. Iször is B. A. magát menté, hogy nem T. urra vélté ő a' rágalom visszautasítását, hanem általjában emlité a' rágalmat, melyet a' rágalmazóra jogosan visszautasíthat. B. S. főbíró D. L. ellenében nyilatkozott, miként ő nem személyét akará megsérteni 's nem is azt gondolá, hanem elveit, melyeket veszélyeseknek ismervén, szerencsének állítá, ha törvényszékben részt nem vesz, miben az illető meg is nyugodott. Még megemlítőnek vélem itt R. M. szegedi főszolgabíró ur nyilatkozatát, ki látván hogy az ellenfél vagyis conservatívek által B. S. terve roszszaltatik, maga magát vádló felkelt, előadván miként ő is egy nemes embert, templomrablásért levén gyanuban, befogatott. Ennélfogva B. fősz. bíró ur sorában osztozni kíván ez azonban nem levén sérelemként a' megyének előterjesztve, azon elvélfogva, hol panasz nincs, bíró sincs, el nem fogadtatott; főispánhelyettes ur kimondá a' határozatot, mellynél fogva a' többség Monus kibocsátását kívánta. (Ugyanazon többség, mely tegnap a' közbátorság veszélyes állapotáról olly ékesen szónoklott, mely a' tisztviselőket épen itt hanyagoknak állítá, azon többség mely megrovást, később figyelmeztetést iktatott jegyzőkönyvbe. Szép következetesség!) Még a' hus ára határozatát meg, mely megmaradt 's ezután a' gyűlés közel 4 órához eloszlott. A' gyűlés 3ik napján B. A. a' Zsembery család nemessége tárgyában érkezett k. kir leirat felolvasatását indítványozá: mely szerint ezen család, nemességét bebizonyítani nem tudván addig ezt nem teendik, az adózók sorába visszahelyeztetni rendeltetett. Ugyan ez értelemben volt egy tárnoki rendelet Szeged városához mellynek mellécsatolva volt az érdeklett család folyamodó levele, mellyben megismerik az intézvény törvényességét, de hivatkozva 60 éves gyakorlatukra, Hontmegyében befejezést várt perükre ő felsége kifogyhatlan atyáskodó kegyelméhez folyamodik, 's tőle egy évet, mely alatt perük befejeztetését reményli, mint határidőt kéri melly kérelmének a' t. Rk-tól gyamolittatásáért könyörög. A' felolvasás után szólott B. A. az intézvény törvényességét elismerve, 's hogy ha jogkérdésről volna szó, annak most is, mint mindenkor valahányszor ez ügyben leirat érkezett (ez igen gyakran történt) annak hódolni kívánna. — De az érdeklett család elismerve szinte ő felsége jogát, nem jogról szól, hanem kegyelem útjára folyamodik, 's ő fels. kifogyhatlan atyáskodó kegyelmét kéri az egy éves határidőt, mialatt mint maga is állítja, a' pert akár így akár amugy eldöntendőnek véli; ezen egy éves határidőt megadatni, és ez értelemben felírást kéri. K. G. nem kérdezi, melly párthoz tartoznak most, mellyhez tartoztak ezelőtt e' család egyedei, ő most is mint mindenkor hiven önmagához, az intézvényt nem fogadja el, mert nyilván megvan a' törvényben hogy a' nemesség körüli perek a' tisztügyészt illetik, és addig míg a' perle nem foly, a' kormánynak befolyása nincs. Lehet hogy rövidebb idő alatt lefoly a' per, lehet hogy nem látott körülmények megakadályoztatják, de lehet hogy ő felsége a' kegyelmet megtagadja, lehet hogy egy pártfogó akad, ki a' családnak nemességet kimmunkálni ígér, de azon pártfogó ki itt hatalmasnak látszik, oda fen igen kis pártfogóvá olvadhat, és mi lemondunk egy jogról, melly bennünket illet, ennél fogva a' per lefolytat bevératni kívánja. A' határozat ez utolsó értelemben mondatott ki, mind a' mellett a' kérelemvel B. A. indítványára felküldetik.

Azután még egy másik, nemesség tárgyában leirat olvastatott, 's előterjesztett e' megye önkéntes adózáji névsora, a' fizetésnek a' lefolyt országgyűlés munkálata szerinti kivetésével, mellynél fogva 1 személyre 20 krajczár egy hold földre 3 krajczár esik.

Az adózók elején 150 alispánunk K. B. áll, ki vagyonától 200 ft. személyétől 20 kr. pp. ajánl önkéntesen a' haza oltárára. Felolvasás után B. A. ezen adót mint adót el nem fogadhatónak állítá, miután a' nemességnek magát sem szabad megadóztatni, előhozta, miként bold. Ferencz is kifogyva sok háboru által a' pénzből, a' nemesség megadóztatásához nyulni kénytelen levén, miután ez neki sérelemben előterjesztett, maga megvallá, miként azon idők részére keserű emlékezetűek voltak. Sok mondatott el, mellyek szerint a' nemesség adózása tilalmas lázításra, ingerültségre vezet, mind ez ellen hiába hozatott fel Ulászló törvényeinek története, hiába mondatott hogy ez nem adóztatás: a' köznemeseknek adó ellenkönyű ingerültségbe eldönté az ügyet, melly szerint Csongrádme gyében, több önkéntes adózó ovásával, az ajánlat adónak nem, csupán önkéntes ajánlatnak fogadtatik el. 150 Alispán ur nem gondolván a' ezimel's az összeget a' szegény adózók felsegítésére szánván azzal horgosi jobbágyai adóját törleszteni kívánja. Ezután felolvasatott egy szentesi nemes embernek folyamodása T. B. szolgabíró ellen, ki ezen tanácsbelit az adóösszeírásnál történt gorombaságáért hivatalától elmozdította. Ez is, mint a' gyűlés tyusza után, miként B. szolgabíró mondá, gyanítani lehetett, T. B. minden a' hivatal tekintélye fentartása miatt tett ellenvetési daczára, rosszszaltatott és a' panaszkozó nemes ember tanácsbeliségébe visszatétetni rendeltetett. A' gyűlés 4 óra után oszlott el. — A' többi nap tárgyai érdektelenebbek lévén, azok elősorolásával, úgy is hosszabbra terjedt tudóitástomat bőviteni nem akarom. A' magyarok Istene lebegjen meggyénk felett, terjessze világosságát sugárát nemesseink fölé, hogy átlátni tanulják az ige igazságát: összesített erő, az egyedüli eszköz melly jövönk éde- nébe vezet. Cs — — hy.

Turoczból September 10kén 1845. Midőn a' boldogabb fekvésű tájakról egy közelgő inségnek hírt vesszük, lehetetlen, hogy mi felsőbb vidékiek e' mellett közönyösek maradjunk, mert nem csak keresztekben sokkal kevesebb idei természetünk a' tavalinál, de az is, mi termett, azonköl hogy a' sok eső által nagy részben elromlott, még rosszul is fizet. Burgonyába szinte nem nagy reményt helyezhetünk, mert sok helyütt az ültetett mag kiveszvé, némelly gazdának alig lesz több annál, mennyit tavasszal ültetett. Nyomorunk enyhítésére, kivált a' köznép irányában egyedül az lehet némi hatással, hogy körülbelül 2-3000 egyed külföldre terjedő kereskedéssel foglalatoskodék; 's így télen át legalább mit ezek megemésztenének másoknak szolgálhat eledelül. Azonban mindezeknek daczára a' korteskedés mirigyé, fájdalom! Meggyénkben immár kitört, 's mi a' jövendővel mit sem gondolva, amugy quasi re bene gesta, eszünk, iszunk, vigadunk.*) Tudom, a' nyájas olvasó! szeretné ezek előbocsájtásával most már a' tisztválasztás határidejét tudni, de én ezzel épen nem szolgálhatok, 's egyedül azt sughatom meg, hogy September 19én a' három év kitélik, különben pedig, miután az évnegyedi gyűlésnek határideje kitűzve sincsen, 's miután a' főispán e' részben még senki előtt határozottan nem nyilatkozott, sőt némellyek állítása szerint, elhalasztással fenyegetőzik, mi könnyen azok sorsára juthatunk, kik gazda nélkül számolnak. Egyik pártnak kedvence L. I., másik pártnak jelöltje pedig J. J. A' dolgoknak részletesebb leírásába ezuttal nem bocsájtkozom, 's ezt majd későbbre fentartom.

Soprony őszelő 27én ***) (Sopronyi tisztújítás) Hódolva a' t. szerk. e' lapok egyik közelebbi számában olvasható nyilatkozatának, egész készséggel teljesítem ígéretemet.

Pártok — mint másutt — nálunk sem hiányoztak, mellyeknek szilárdítására itt is szükségesnek találtatott a' korteskedés, mihez járul az itatás, etetés mint olly dolgok, mellyek nélkül a' lélekviszálás nagyon bajosan történhetik meg; jól tudják ezt a' kortesgyűjtők, kik midőn a' forintokat ígéretük mindig hozzá teszik, és még azonfölül inni és enni elég;

*) Isten legyen irgalmas azok lelkeinek, kik az árva nép inségei mellett illyesmire képesek!
**) Nem rendes levelezőnkől. Szerk.

a' b-szállítás zene 'sat. ahhoz értődven. Jó ideig bizonytalankodtunk, 's csak tisztujítás előtt néhány nappal szereztünk magunknak a' pártokról tökélyes tudomást, mi annak tulajdonítandó, hogy a' korteskedés meglehetősen későn kezdetet, 's esőndesen folytattatott, egyik párt S. J. főjegyzőt, másik K. J. másodalispánt vallva főnökenek. E' sorok írója f. h. 9én körülményeitől szólítva egy kis kirándulást volt kénytelen tenni, 's merre ment deszkákkal 's gallyakkal már bekerítve találta vendégfogadóknak a' kocsiszin és fészereket, mellyeknek gödrös talapu, 's pókháló terembe espraütött hordók mellé más napra várattak ter a' t' a' átvonultukban a' nemes vendégek.

Másnapon az az 10én már székvarosunkban is nagyobb mozgalmak tapasztaltattak, szaporodott a' néző-közönség, nemesak megyénk minden résziből; hanem a' szomszéd, sőt távolabbi megyékből is. A' tiszteleti hivatalnokok már reggel jelentgeték magukat a' főisp. helyettesnél az iránt, hogy hivatalaikban őket a' tisztujításon ujjlag kinevezni méltóztassék. — A' vendégfogadók úgy megteltek, hogy a' ki későbbben jött vagy előre nem gondoskodott, az magányhelyre kénytelenített szorítkozni. Délutáni 4 órakor már huzódtak székvarosunkba a' csapatok, számra 11 szinte annyi nemzeti lobogóval, mellyeknek egyikén: „Egyetértés közjóért“ volt olvasható, más négyen pedig az illető községek nevei egyenként, — összesen 180 kocsival, hova beszámítvák a' barna zenszavéké is. — Ez volt a' S. párt, melly állhatott 900 szavazásjoggal bíró személyből, (egy kocsira 5nél többet nem számíthatván) kik csikóbőrösök 's hengerűvegek őrítési mellett, főnöküknek neve kurjongatásai, — ezafrangos rímférczemények kornyikálásai között a' Róza előtt álló számos papi és világi közönség előtt elvonulva mentek rendelt tanyájukra a' „bárany“ és „réce“ vendégfogadóba. — Ot óra tájban jött a' másik fél a' város szélén levő nádorvendégfogadóból kiindulva, két gyalogcsapatban befelé, mindenik diszes nemzeti zászló alatt. Megnyitlak újra az emeletet ablakai, mellyek vendégeinek gyönyörködtette mulatató látványul szolgálhattak azon: héj Laboda! Laboda! lábad ide amoda! — fele dülöngések, mit vulgo táncznak rágalmaznak. Ez volt a' K. párt, melly — a' mint mondatott — 979 szavazásjoggal bíró személyből állt, ide nem számítván a' papi, 's több ur — értődik K. párti — személyeket (melly szám azonban mint látni fogjuk a' szavazásnál 893ra olvadt le). Ezeket is kedvence ujjongatásuk között láttuk elvonulni egyenesen a' megyeházához, hol a' különösen ez alkalomra deszkával bekerített téren megállapodának. Innét azonban rövid idő múlva fölmentek a' megyeház gyűlési termébe, hol 6 órakor előleges tanácskozás vala megkezdendő. A' terem székkel, 's iszonyu zajgásukkal egészen telvelőn, mit növelt azon körülmény, hogy véletlenül egy köznemes a' férfi karzatra menvén a' lenlevőknek: „le onnan, le kell jöni, itt a' hely nem ott“, 's chez hasonló kiabálásukra vonatkozott azt elhagyni; az ok megszüntével alig szűnven meg az okozat, egyszerre a' zaj még nagyobb fokra hágott, t. i. egyik zászlótartó nyakon ragad egy embert ezen szókkal: hogy meri kelmed zászlónk mellett elkiáltani magát hogy „éljen S.“? — üssük, ki vele. 'S csakugyan neki rohant a' tömeg, hanem néhánynak sikerült őt a' lazsnaolók kezéből kiragadni, 's csak amugy irgalmatlanul a' teremből kihuzozolni, mind a' mellett, hogy azon ember — a' mint hallottam — ártatlan volt. Éljen az aranybúttal fölirt: jog, rend és szabadság! A' kortesek, 's az ellenzéknek egy őszbe öltözött hajfűrtű tisztelt tagja ügyekzetek esendet eszközözni, de a' nyerstömeg az éretnek tovább is ellentéte maradt, 's egyik kortes csak kimellettetés veszélyei között tudathatá, hogy épen most értesítettik, miszerint a' f. i. helyettes az előtanácskozványt szabad éger alatt (deszka-korlátok között) fogja megtartani. — Mig ezek a' teremben történtek, addig a' S. párt is megyeházához érkezett; a' korlát között helyt foglalt, hova midőn a' K. dyak a' teremből levonulnának, amaz által megtámadtattak; — miért? mert kedve szottyant ezeknek diszes zászlójukat széttegni, de a' sokaság olly sűrű volt, hogy hozzá nem férhettek, 's ez egyedüli oka annak is, hogy nagyobb kicsapongás nem történt, az egymás hájába esimbelkedők könnyű szerrel szétzedettek. A' tolongásnak eképi megszüntét, 's a' zaj csilapultát főisp. h. az erkélyen beavárván, rövid beszéddel megnyitá az előtanácskozványt, melly csak annyiból állott, hogy kérdeze a' nemességet:

urak! kit akar sodiknak, 's ig 's kiket a' ne másnapon elő revéltel lehet nemességet el lamint itt, ugy tónak mutatko részéről csak előtanácskozva legjobb szozott lehet illy lattam illyen e tás, harmadik: köznemes — — kérdezett választottak csak conferen a' mi lesz.“
Hagyju zódni, holnap a' ki a' Tiszu, ugys van fog nem szükségű hány jeleneté hol jobb a' b huszasok o sz oda természé csak egyik a lissák közöt gyakat megk azt az egyet gek között a tatott ételük a' szakácsnó kácskódtak (vulgo csont üveg, itt ese ról sokat ké mit, kivált t reggelig in kon föl 's ala ni. 11én re ször is az e mellyek az végződnék, minaddig, lanyos több tartja az döntésétől megtörtévé 893 szavaz tégnap me van okal mellyek m tiszteleti, töltése és névsora, m vével kezni 's csak teni. Zark Némét Ká azon K. nagy kort son is N. nem csak dett tá ezuttal a gyenlon be vétele uradalmi teti ki m ez, kérde nem tart az asztal K. kaszn vezetett tá fanak so lom, hog fiui kebl
Mi tendőne hozi sza vetkezt — Alala szerű in nehezen
*) dásukra

urak! kit akarnak első alispánnak; azután kit másodikkak, 's így tovább az első hivatalától az utolsóig, 's kiket a' nemesség kiállított, mind följegyeztetve másnapon elnöki kijelöltettek. Itt csak azon észrevételt lehet tenni, hogy fölösleges volt az öszszes nemességet előtanácskozványra becsülni, 's valamint itt, úgy más megyékben is, jövőre elfogadhatónak mutatkozék azon tanács, hogy a' köznemesség részéről csak a' nemesek hadnagyai hivassanak az előtanácskozványba, kik párthiveiknek akaratakat legjobban szokták tudni. A' részrehajlatlanok között lehet illy szóváltásokat hallani, egyik: soha se láttam ilyen conferentiát, másik: ez formalis tisztujtás, harmadik: valóságosnak is beillenek 'sat. — Egy köznemes — kíváncsiságból, hogy ugyan mit felelne — kérdezte, hogyan van az, hogy S — t is megválasztották K — t is, ezt felelte: Jaj uram! hisz ez csak conferentiás restauratio volt, majd holnap lesz a' mi lesz."

Hagyjuk most a' nemességet tanyájukra huzódni, holnap vele a' sikon ismét találkozandók, hisz a' ki a' Tiszujtást egyszer látta (szinpadon) annak ugy is van fogalma a' tivornyázásról; valamint azzal nem szükséges ezen szinműnek ha mindjárt csak néhány jelenetét is közlenem, mert tudni fogja, hogy hol jobb a' bor, ott a' tömeg jobban öszszeforr; hol huszasok öszszegattanak, elég inni enni valómellett; oda természetesen mindenki jobban húz, mint a' hol csak egyik adatik-meg; hanem mégis, minthogy coullissák között álltunk, honnan jobban tudtuk a' tárgyakat megkülönböztetni, mint a' páholyok vendégei, azt az egyet megsugjuk, miszerint a' többi elsőbbségek között a' S. pártiaknak jegy mellett kiszolgáltattott ételük több söt, borsot látott, mint amazoké, kik a' szakácsnékat elűzve a' tűzhelytől, maguk szakácskodtak, 's asztalukon a' hántott konzoknak (vulgo csontoknak) se sora, se száma nem volt; amott üveg, itt cserép ivóedények ürültek, pedig a' magáról sokat képzelt nemes úr az illyenekre is ad valamit, kivált tisztujtásakor. De, mondom, hagyjuk őket reggelig inyúk, kedvük szerint dözsölni, 's az utzákon föl 's alá tombolva széles jókedvükben zalánbolni. 11én reggel a' megyeház előtt állunk. Legelőször is az erkélyről elnöki szók hatnak füleinkbe, mellyek az első alispánra kijelöltettek nevével végződnek, lesz láma: S — n, K — dy, kell, nem kell, minaddig, míg az elnök ki nem jelenti, hogy az általános többségnek kitudhatása végett igazságosnak tartja az első alispáni hivatalát, minthogy ennek eldöntésétől függ az egész, szavazásra bocsátani, mi megtörténvén kitetszett hogy S. nak 1069, K. nak 893 szavazata, 's így 176tal kevesebb volt, holott tegnap megfordítva álltak az actiák, de mindennek van oka! Ezután következtek a' többi hivatalok, mellyek mind fölkiáltással töltettek be, mit követett tiszteleti, vizmesteri,*) barymorvosi hivatalok betöltése és az ujdón kinevezett táblabírák végtelen névsora, melly Apponyi György gr. alkorrátnok nevével kezdetett meg, az egész hosszú lenne közlenni 's csak a' következőket kívánom még megemlíteni. Zarka J. Zsedényi Ed. Kis And. Tipula Péter Németh Károly. Jelen sorok írója megezőlva hiszi azon K — dy párti köznemest, a' ki egy S — n párti nagy kortesre illy rimverset mondott: bár mit tartson is N. Károly, leszáll az uborka fáról, — mert nem csak hogy le nem szállt, sőt fölebb emelkedett táblabíróvá levén. — Mondják, hogy ezuttal a' táblabíroságban boldog boldogtalan egyenlőn részesítették, a' törvénytudásnak tekintetbe vétele nélkül; — Hol van az irva, hogy egy uradalmi ispán v. kasznár, ki korteskedés által tünteti ki magát, táblabírónak neveztesse. Hová vezet ez, kérdek minden elfogulatlan? Nem vagyok tulzó, nem tartok azon duskással, ki egy vendégfogadóban az asztalra ugorva így kiállított föl: „A. G., 's N. K. kasznárt, mint T. Ns Soprony megye ujdón kinevezett táblabíráit az ur isten sokáig éltesse.“ Ez tréfának sok, gúnynak nem illő, nem való; de megvalom, hogy illyenek láttára mély bú nehezedik hazafini keblemre. —

Mielőtt tudósítámat bevégezném, megemlítenédek vélem egy osztálynak, egy bizonyos párt-hozzi szakadatlanul hű ragaszkodását, mellynek következtében képeztetett a' főnebb említett többség. — Állalában helyeseltetett főisp. helyettesnek czél-szerű intézkedése, 's a' katonai erő nem használása; nehezen vették azonban a' nemes urak, hogy még

egy részről: Kedves barátim! Nemes atyámfiai, szeretett szomszédim ezimelkel tiszteltettek, más részről hidegen csak uraknak szözlítették, mit mondanak ehez azon érdemes táblabírák, kir. tanácsosok, kamarások, 's mások, kik szinte lent állottak, nem tudjuk, annyi azonban bizonyos, hogy véleményeztetett, miszerint a' „Karak és Rendeknek“ urakká lett elnevezése nagyon hasonlít bizonyos szólásmódhoz, mellyel azok szoktak élni, kikről P. megye egyik gyűlésén az új rendszer lón el nevezve, 's hozzá adattott, hogy az elnöknek másban kell kimutatni a' partokoni — láttatni akart — fölülemelkedést.

A' Tisztujtás 12 órakor véget érven másnapra főisp. helyettes gyűlést hirdetett; a' sokaságot egy kis szemérlés a' megye házából hamar eltakarította.

Zemplény megye közgyűlés folytatása.

S) Egy kancelláriai parancs kevés széttekintést okozott, mellyben ügyészi pártfogás rendeltetik egy zsidónak, ki bizonyos tisztviselő ellen uszoráskodást ajánkozott behizonyítani. Be vékony kinézésű speculatiohoz fogott azon nyomorult zsidó, hiszen ugyan minden váltóra hitelezőket, minden zsidót uszoráskodási kereset alá kellene venni, és ki az, ki öt hat perccel megelégednek száztól? márnak jó rendben a' szénája, de míg oda jutott, bizonyára szinte hasonló kereset alá eshetett volna. Hát mikor az izraelita másik ezer forintot nyerhetne pár nap alatt azon ezer forint, melly neki nines, 's mellyet tíz, húsz pcentre, az egész öszszeg vesztélyeztetésével mástól kaphatna — és nemkap — mellyik esik jobban? bizonyára megadnia 'tíz husz pcentet, hogy ő nyolcvanát nyerhessen. Azt hiszem mai időben a' pénzt senkire sem tolják erővel, hanem kérik ugyancsak, 's ha valakinek tetszik, husz pcentet adni száztól, az ő dolga, 's ha egy köből buzát, egy ökröt és egy lovat, vagy bármi mast úgy adhat el, a' mint lehető legfeljebb lehet, 's jószágát is úgy boesájtja haszonbérbe, bizonyára pénzzel is bánhatik így, 's ha valamelyik törvez. elidősült, így az uszoráskodásnak régen elmondá a' váltó a' requiemét. — 9) A' levéltárnoki hivatal is megérzette, miként sok szem néz reá, ugyanazért igen soknak láttatik ama sportula, mellyet az expeditio behoz. Hja! hiába sokan vagyunk már mai időben, 's nehéz várni a' nyilást kivált ott, hol nem mi restaurálunk. Részemről egy levéltárt sem ismerék jobbrendben a' zemplényinél és sohasem kívánhatnék több munkát két embertől, mint mennyit a' két levéltárnok elvégez. 10) A' raktárbiztosak october 31én utoljára mérnek, november 1sőtől kezdve vállalkozók fogják a' katonaságot tartani, e' hónap 23ik 's több következő napján lesz az ársökkenés melletti kiadás 's a' raktárak a' vállalkozók használatára adatnak át. Ezen új intézkedés a' mostani szük időhöz képest csak egy évre próbáltatik. — 11) Fő jegyzővé neveztetett Lehoczky László ur, eddig magányos uradalmak és a' papság ügyviselője, épen ezéert contiuere omnes a' véletlen kinevezésén, no de legyünk igazságosak, más is lett így főtiszt, 's lehet is még, azonban nemcsak megyei szolgálatban vihatni érdemet, 's találhatni okos embert megyei életen kívül is. Hogy sok remény füstbe ment, még több kinézés előtt betették a' táblát, az igaz, de azért nem kell haragudni. Nevezettek továbbá tiszteletbeli ügyészek, esküttek, és táblabírák is, különösen a' katonatisztek közül 's ezek után főispánhelyettes ur elment, és mi utána néztünk. — Majd el is felejttem, öreg pertárnokunk Kelemen Sámuel ur, közel negyven évigleni hivataloskodása után testileg roskadásnak indulván, beadta bucsulevelét 's helyette zilaki Szakács Péter ur neveztetett ki. Öreg apánk sokszor zsémbes és tulkeménységű volt irántunk a' pertárban, de azt sok viszontagságot kisenvedett valója fekete vérűségének, 's hajlott korának megengedve, derültebb napjaiban vidor társalgásaért, törvénytudóitanácsaiért vegyek köszönetünket, buzgó vallásosságaért pedig nagyra becsülésünket! — Most némelly mellesleg ujdonságokkal szolgálók, az időjárás három hét óta kellemes 's a' holjég nem járt még meglehető szüretet reménylenek, a' szőlő ugyan még most is nagyon saenyanyu. Vásárikon nagyon ritka árú czikk az élet, tartogatják, a' kiknek van, későbbi drágább eladásra, most a' rozsköble, melly négy vékát teszen, 8 forint, buzáé: 11 — 12 ft., árpáé: 4 — 5 ft., zabé: 3 — 4 ft., leneseé: 10 — 12 ft., borsóé: 11 — 12 ft., kásaé: 18 — 20 ftv. ban — Székvárosunkban S. A. Ujhelyen — a' földesur és közbirtokosság megegyezvén a' kijelölés joga felett — megtörtént a' tisztujtás 's lett az

a' szó teljes értelmében ujítás, mert fészkestül kiforgattattak a' régi előjárók, mi ugyan nem egészen helyeselheto, a' mennyiben csak jó az öreg a' háznál. Főbíró lett Balasházy Ferencz táblabíró, főjegyző Stépán József ügyvéd, főtanácsbeli Kulín Péter tb. 'sat. A' s. pataki anyaiskolai ifjuság köz próbatétele máraz új épületbeli imaházban tartott július hónapban, van ebben, leginkább a' tanuló ifjuság adakozásából orgona is, és így többé a' városi néppel együtt nem fog imádkozni a' tanulás, 's mi ott maradhatunk üres templomunkkal. Még más érdekes is történt az anyaiskolával, nevezetesen az, hogy Prebitoria nevű korcsmája, melly az új épület ország utra néző szegletébe volt befoglalva, az esztendő utolsó napján utoljára nyilik meg borivónak, mert akkor bezáratik ünnepélyesen, a' mennyiben a' város az anyaiskolacurialis haszonvételi jogát tizezer forintért kisajátította, és így többé a' collegiumban korcsma nem leszen Patakon. — Az alsó-zemplényi ref. egyházmegye, a' keblebeli eklesiák szavazati többsége után, gr. Vay Károly ő mlgát választotta legközelebb segéd főgondnokul. — Sz. D.

Budapesti napló. (Oct. 5kén) A' tanodalmi év újra kezdődött, 's ez által városunk sokkal népesebb, sokkal élénkebb lett; mi nem kissé gyarapítja az élelem-drágaságot; főleg pedig a' szállások olly magasra rugtak, hogy csak pénzlétrán lehet beléjük jutni. E' létrát azonban olly nehéz megszerezni, hogy kinek halmazokban nem hever, élte fáradaimait kell áldoznia érte. — Az újra kezdődő tanfolyamra létesülendőknek hiszszük; — valóban ideje, hogy mind fonsőbb tanítézetek, mind alsóbb iskoláink korszerűbbé tételéről gondoskodjunk; mit nem kevesse fog könnyebbíteni azon körülmény, miszerint közoktatási nyelv többé nem a' holt latin, hanem élő nemzeti nyelvünk leend. Illy lépésnek tekintjük — mivel a' tanulószereben már annyira szaporodtak a' lángelmék, miszerint 11 éves bölcsészek, 13 — 14 éves jogászok jönnek tanpályára, nehogy adnormam zongora-virtuoz hegedű-virtuoz maholnap bölcső-ügyvédek 's h. keletkezzenek, mint halljuk, az egyetemi tanács sürgetői fogja hogy: 16 éven alul bölcsészeti pályára senki fölne vétethessék. Ez ugyan az ifju nemzedéknek egy időre nem kis bajt okozand, — azonban szinte megtermi gyümölcsét. — Egy idő óta a' két város közti közlekedést a' földunáról leuszott karcu gőzöské, Donau 's eszközli; Donau és Pest igen a' proposit, — mindamellett senki sem fogja tagadni, hogy e' magyar állat a' Duna hátán élethíven tünteti előnk ama latin mondat valóságát, miként lehet: saevire in viscera matris. De még más illyszerű tüncmény is újra megüvendeztetetett a' magyar közönséget: a' „Schnelläufer“ melly Bátor, Zrínyi, Árpáddal fog versenyt futni, természetesen folyton bökölve e' vendégszerető ösök előtt. — A' Balaton ösz hatyuja phoenixként fog föléledni, 's nem sokára diadallal szeldelendi a' Balaton hulláma; mert a' költő „Kisfaludy“ egy nevével viselendő új gőzönyben köztünk, 's azok öröme, kiknek édes hangokban zengedezett, élni fog. — Vannak bizonyos ködny elő emberek, kik e' természeti anyagot itozeszámra szíjják magokba Buda áldott nedvtermő vidékeiből, mi aztán annyira elkábítja jobb érzelmeiket, hogy ezek helyett állati hév lepi el agyukat; — innét következtethető azon verekedési düh, melly minap éjjel a' Rózsatért véres csatahelylyé változtatta, hol a' hős marhavágók elleneken kívül az arra békesen haza ballagó polgárokat is megebesítették; e' történet fölött a' rendőrség esendes szemlét tartott, — másnap mégis a' esendháborítók négy fal szűkebb körébe szorítottak. — Egy szegény vak férfit magát a' Dunaparttra vezetettvén hullámokban akarta halálát feltalálni, mert — ugymond — világtalan, 's nyomoru élete neki semmi örömet nem nyujt; mondják hogy könyörülő emberbarátok nemcsak megmentéséről, hanem vigasztalásáról is gondoskodtak. — A' szénatéri csatornát a' statio-uteza felé is kinyújtják. — Mult hetivásárkor egy étes ember mézes-büdönkét vitt feje tetején, minek feneké véletlen behorpadván az édes anyag arczán 's vállain kezdte lefolyni, — ezt a' kofák, szakácsnék, 's más csinos menyecskek észrevevén, versengve szedegették le róla, — nyelvecskékkel; a' szegényember hült és hevült egyszerre, mert — mint megvallá — még soha életben annyi esőket nem kapott.

Spanyolország.

A' spanyol királyi udvar elébb — mint várték, a' madridi palotába sept. 13kán megérkezett; ablakai alatt azonnal a' fővárosban állomásozó katonaság zenéje tisztelgett; de a' nép semmi részvétet nem mutatott uralkodója szerencsés haza jövetelén. A' miniszterek in corpore szaladtak bökölásra, 's késő éjjig időztek; tanácskozvány volt köztök az iránt: vajjon öszszehíjják e' cortest October hóra, vagy halasztassék Decemberre? a' nézetek e' kérdések felett igen elágaztak, 's ekép a' szétoszlás határozat nélkül történt. — A' sept. 5kei zavarok végetti nyomozások folyvást tartanak, 's habár az illeto nyomozók teljes szigorral vizik is eljárásait, azért mind ez ideig mit se süthettek ki; a' vadlottak, és elfogottak közt egy tekintélyes egyed sem találattik, honnét némellyek következtetik, hogy az nem is politiai, hanem inkább üzérkedési szinezetű; némelly

*) Ennek tiszte, gátak 's eszteruk jó karban maradásukra ügyelni.

gazdagabb kereskedők t. i. — hogy áruknak bizodalmasabb piacot biztosítsanak — hinték el e' bánygyu, 's épen ezért hiszékeny nép között a' viszongás magvát; azonban bármint okoskodjanak is az illetők — a' lázadás czélja: a' miniszterium megbuktatása volt, illyentől pedig a' politikai színezetet megtagadni nem lehet. — Az angol Timesnek madridi levelezője ugyanezen 5ki eseményről értekezik igen alaposan, 's végül tagadja: hogy a' nyomozásnak eredménye lenne, mert — ugymond, öszszeesküvést nem Madrid népségénél kell keresni. — Levelében említést tesz az udvarról is állitva: hogy Izabella királyné egészségi állapota — mondjanak bár mit az ellenkező véleményűek — épen nem megnyugtató; sokkal rosszabbul érzimagát most, mint Madridból távozása előtt. Az anya királynénak — miként a' rossz nyelvek beszélik — teljesen igaza van, hogy a' vigasztalást mulató helyeken keresi, holott tán az egész föld számára illyesmit nem rejt, mert lelki aggodalmi oly neműek, melyek a' kornak naponként tovább, és további haladásából meríték forrásukat; gyakran panaszosan sohajt, hogy részére a' természet oly érzékeny és lágy szívet (?) tartott fen! Rianzares herezeg (az egykori szegény Munos) csak nem régeiben jutott azon fontos felfedezésre, hogy bájós arcza, és igéző tekintetű hölgy több is van, 's e' felfedezés nyomán eszébe jutott, mikép Christina 40 éven túl áll már, 40 év pedig hölgy életében olyan, melly az olasz szépséget menyni ségben némi segédmodok által kijavíthatja ugyan, de min ő ségben soha! Christina e' tekintetben úgy vélekedik, hogy a' kor mi különbséget sem tesz, Rianzares azonban — ki tehet róla? a' közvéleménnyel tart. Ezen elágzó nézetek a' két magas házasság között — mondják nem a' legedesebb házi életet szerzik. — Perdon, és Perez úti rablók sept. 10én végeztették ki, hajdan Cabrera ezredében vitézkedtek; megmentésükre a' carlisták mindent elkövettek, de hijába! Spanyolországban folyni kell a' vérenek, hogy a' polgárok el ne aludjanak; a' kivégeztetés délben történt, estve reá bikaviadal tartatott. — Nemours hg. Pampelonában mulatásakor a' francia besület rend keresztjeit tuzat számra osztogató a' spanyol tábornokok és udvari hivatalnokok között, egyedül a' polgári rendűek panaszkodnak általános mellőztetésük végett! (Hej ha Napoleon tudná: mikép osztogattatik jelenleg dicső rendje, ki által, és kiknek! But what are these to him? kérdi Byron).

Franciaország.

Párisi tudósítások után a' francia miniszterium aggódni kezd a' spanyol dolgok miatt, 's a' sok apró csatázásokból, agyonlövészekből a' trónra, és világbékére nézve — mi Lajos Fülöpnek annyira szívében fekszik, semmi jót sem vár; e' végett már 14 nap óta a' sürgönyök egymást váltják Madrid felé; czélja a' francia udvarnak: Narvaezt mérsékeltbb eljárásra bírni, 's ha a' forrongás még sem csillapuland: javasolni az özvegy királynénak, hogy miniszteri változtatást eszközöljön. — „La France est si oblieuse“ mondá Odilon Barot, hogy e' szavak alatt po-

litikája gyengeségét, 's pártja embereinek erőtlenségét mentegesse, holott e' jelige sokkal több igazsággal pártja zászlójára illeszthető. Ki a' francia kamaráknak későbbi 15évi történetét átnézi, lehetlen, hogy ne kérdezze: Ezek é beszédei, tettei ez 's ezen férfinak, vagy pártnak? La France est si oblieuse! igen, 's ti mindnyájan ilyenek vagytok, mert kik tegnap ellenceitek voltak, ma mint barátitokat szorítjátok, hogy holnap ismét mint ellenséget nézhessétek; így tevették Guizottal, a' Coalitíóval, Thiers miniszteriumával, 's most az Oct. 29kei miniszteriummal. Mit tegnap mint veszedelmezt gáncsolatok, ma helyeslőleg törvényre emeltek; így tevették a' párisi erősítvényekkel. Izgatóság szónokoltok, magasztos szodagályban fűrésztitek honfias érzelmeiteket, és szavazó golyóitok az elhatározó pillanatban ellenceiteket segíti diadalra. Igen is — Franciaország — mint minden nagy nemzet — feledékeny, vagy — mi mindegy, sokáig türelmes; — de nem leend mindig csendes, és türelmes; eljövend a' nap, midőn sérelmeket halmozand öszsze 's törvényasztal mellé ül, hogy kiméletlen ítéletet dörögjön. A' baloldal vezérének számára e' nap — ugy látszik — felvirad; a' Debats, Presse gunyt kacagnak Barot és pártjára; a' Globe nem is méltatja megvetésére! A' National, Réforme nem kiméli, ez utóbbi keserűen említi, hogy oly ember merészelt egy pártnak élére állni, ki miniszteri bélyeget visel. Így nyilatkoznak a' többi legitimista lapok is, sőt az apróbb gúny iratok is, mint a' Corsaire, Charivari. Minden pártok sorban Barotra és embereire akarának támaszkodni, 's mindnyájan csalódtak. Egy ember van csak, ki ezen beteges pártot gyámolítani, alélt erejébe életet, erőt önteni képes, és ez Lamartine, ki a' Bien publicben közzé tett cikkében oly jeles értekezést olvastat, minő a' dolgok jelen állásában megbecsülhetlen értékű. 'stb.

Anglia.

A' Limerick Chronicle szerint a' kormány az új törvény értelmében Irlandban felállítandó egyetemek egyikét Armagh városban határozó építendőnek, hogy ekép az írlandi lord primást Beresford érseket az új rendszer támogatására megnyerhesse. A' Dublin Mail pedig O'Connell Daniel vendégszeretéről szól dicsőreleg, megemlítvén, hogy Danielnek legnagyobb ellenei is kénytelenek elismerni, mikép ő nem fősvény, minthogy sept. 15én Derrynanci mezői lakában több mint 60 személynek adott éji szállást, 's barátságosan megvendégelék őket — A' dublini repeal gyűlésben John O'Connell — Danielnek fia — atyjától érkezett levelet olvasott fel, mellyben az ősz izgató védi a' dublini községtanácsot azon megtámadás ellen, mintha ez a' község pénzeit hűtlenül kezelte volna. Ezután jelenti, hogy visszatérése előtt még három vidéki repealgyűlésen leend jelen t. i. Tipperary, Mayo és Kerryben; ezen megemlítés után áttér azon események feletti okoskodásra, mellyek a' közelebbi repealgyűlésben eltevesztve a' nagy czél szentségét, vakmerőséggel bélyegzik a' repealereket; különösen rosszalja a' némelyek által ki-

ejtett: „mi harcolni akarunk“ szavakat, mert az uniofelbontását egyedül fegyvertelen állásbani szilárd kitéréssel állítja lehetőknek, 's ekkép mindazok, kik a' czél megközelítésére erőszakos eszközöket akarnak használni, ártanak az ügynek, vagy csupa jó szívsüségéből elleneivé lesznek az annyira kívánatos repealnek. *) A' heti jövedelem 235 font sterling. — A' belgrófságokban újra zavarogni kezd az ugynevezett ribbonizmus vagy is az öszszeeskütt szalag férfiak féltelenkedése; több földbirtokok közelebbi alkalomkor levelekkel tisztelték meg, mellyre korporsó volt festve, 's aláírás: Molly Maquire — rossz jelentésű név, mint Angliában „Rock kapitány“ vagy „Swing“. — A' Globe szerint az angol kormány elhatározta: Északamerika-gyarmatiban létező hadi erőt megszáporítani; egy dublini lap pedig megnevezte a' hajókat, mellyeket a' kormány minden szükségességgel felkészítve Mexicoba küldött. Ezekből következtetik: hogy Anglia, Mexico és az egyesült státusok közt tán kiütendő háborút hunyt szemekkel nézni nem akarja, hanem — ha nyilvánosan nem is, de mellékes uton hathatós befolyást szerzend magának, 's ekép majd tán sikerülend is politikájának az, mit a' S. Anavali zavarok alkalmakor nem nyerhetett meg, t. i. Cuba szigetere kitzúzni tulajdonos zászlóját; e' vágyában maga Mexico segitendi elé, minthogy pénzkölcsönzésben Angliára fordítá szemét.

Elegyhírek.

Az orosz czárné és kíséretének számára, kik mintegy 60, egész 70 személyből állnak. — Palermo-ban gazdag lakok béreltettek ki; a' czárné számára Buteraféle palota készítettet el. Három vagy négy fregát fogja a' magas utazónót Genuából Palermoba szállítani. A' napolyi kormány igen örvend e' látogatáson, 's reméli, hogy jövő tavaszon a' czár maga is leránduland nejét elviendő.

A' M. Chronicle szerint Nemours hg és hgnének Pampelonabani mulatásuk miatt elvégeztetett: hogy Izabella királyné, és testvére Dona Luise a' jövő tavaszon a' francia királyi családot Párisban meglátogatandják.

Bár mint igyekszik is az angol miniszterium a' z írlandi egyetemek építését rendezni, azért a' kath. püspököknek ezen intézetek iránti részvétét sehogy sem nyerheti meg; így egészen váratlan volt sept. 22én 2 érseknek, 's 16 püspöknek (tehát 30 közt 18) ellenmondása a' már törvényre emelt közoktatási billre.

Sikerült végre a' konstantinápolyi angol követnek a' Jeruzsalembe építendő protestans egyházra a' nagyüri fermant kiányerni; valamint Chosrew pasának eddigi 360,000 piasterből álló évi nyugdíjához még 120 ezeret toldatni szinte évenként; mind ezen engedvények arra mutatnak, hogy Riza pasa nines az udvarnál.

*) It önkénytelen is hazánk nagy férfa jut eszünkbe, 's azon epochalis mű, mellynek ezime „Keletnépe.“

80dik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1845.

Liszt- zab- és széna-szolgáltatás árcsökkenés utján.

T. ns Pest megye határozata következtében a' katonaság, rabok és megyei szolgák ellátására 1845/46 ében megkivántató liszt- zab- és szénamennyiségek azon része, melly az illető községek részéről kész pénzben kivántatott megváltatni, árcsökkenés utján fogván beszerezettetni: az alább következő helyeken árcsökkenés tartatik:

- 1) Sz. kir. Pest városban a' megyeház nagyobb teremében f. é. szeptember 28ai délelőtti 10 óraker, 45,945 font rozslisztre és 3650 katonaszabályszerű szénarészletre.
- 2) Soroksár m. városban f. é. October 1jén délelőtti 9 óraker, 37 ezer 128 font rozslisztre, 32,044 zab- és 30,738 széna-részletre.
- 3) Nagy-Kőrös mezővárosban f. é. october 5kén délelőtti 9 óraker 15,569 zab- és 12,653 széna-részletre.
- 4) Czegléd mezővárosban f. é. october 6kán délelőtti 9 óraker 8715 font rozslisztre, 31,266 zab- és 37,659 széna-részletre.
- 5) Nagy-Káta mezővárosban f. é. october 8kán délelőtti 9 óraker, 23,537 zab- és 15,433 széna-részletre.

A' vállalkozni szándékozók ezennel meghivatnak, hogy a' fenebb kitett helyeken és napokon, a' vállalkozás biztosítékul értékű állásukat kimutató hiteles bizonyítványokkal megjelenni szíveskedjenek.

A' vállalkozók kivántáshoz képest a' fenebb kitett mennyiségek apróbb részletekre fognak osztatni.

A' szállítás ideje 's egyéb kellekei iránt az árcsökkenés megkezdése előtt felolvandó, 's Pesten Balla Károly udvari kapitány urnál, Soroksáron: Nagy-Kőrösön, Czeglédén és Nagy-Kátán pedig az illető városi bírónál addig is megtekinthető szerződés mintájából előre kiki tudomást szerezhet magának. — Kelt Pesten sept. 2án 1845. Nyáry Pál t. n. Pestmegye m. alispánja. 5-6

Dunavizálás: Budán oct. 1jén 8 óraker reggel 6 8/3 a' 0 felett.

A' czeglédi mindszenti vásáridő változtatása

A' Czeglédi folyó esztendei November 15jére eső mindszenti vásár az idén hogy a' nagykőrösi, october 26kán hétfőn leendő vásárral egy napon ne tartassék, November 3kára hétfőre és így egy héttel későbbre tetetik által — melly vásáridőváltoztatás közhírré tételére az illető városok és Községek t. e. elöljárói szíves tisztelettel kéretnek R. é. z. Ignác z. uradalmi haszonbérli által. 1-3

Hirdetvény.

Szabad kir. Kassa városa részéről ezennel közhírré tetetik: hogy e' város-hoz tartozó papiros-malom, három vagy több évre is újabban bérbeandó levée, ennek árverés utján bérbeadására f. é. october 10. napja tüzetett ki, melly határnapon a' bérleti kívánók a' város gazdasági hivatalánál megjelenésre, a' hol a' bérleti feltételek is megtekinthetők ezennel meghivatnak. 2-3

Gabonaár váltó garasokban.

	Pesten,	szep. 30	(pesti m.)	Tisztabuzs	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukorica
Pozsonyban,	19	(poz. m.)	135-162	100-110	100-126	80-97	50-58	103-100	
Győrben,	20	„	130-165	105-120	90-105	72-78	44-48	80-90	
Baján,	20	„	88-113	70-84	69-70	53-55	33-34	26-26	
Mosonyban,	sept. 25	„	148-102	104-120	104-125	78-98	49-55	80-98	
N. Szombatban,	26	„	105-172	—	115-122	85-90	50-52	—	
Ujbesén,	22	„	125-150	95-100	—	45-50	40-45	50-65	
Miskolczon,	20	„	120-130	100-110	90-95	55-60	32-35	80-90	

Statuspapir- és részvény-árkelet. Bécs, sept. 16kán.
 bankrészvény: 1598 fr. pesti lánchíd-részvény 100 fr.
 1834ki 500 p. frtos kölcsön: 795 „ bécs-glognitzi vasut 100 fr. 146 1/2 „
 1839ki 250 p. frt. 322 1/2 „ pozsony-nagyszombati 100 „
 Eszterházy 40 fr. sorskötel. 57 1/2 „ középponti (100 fr.) 113 „
 es. kir. arany agio 100tul: 2 1/2 „ duna-gőzhajózási 695 1/2 „